

" Η πολυσχιδής δράση του Κωνσταντίνου Σπανούδη κατά την περίοδο 1904-1922 "

Δημοσιογράφος, συγγραφέας, πολιτικός και αθλητικός παράγοντας. Ίδρυτικό μέλος της ΑΕΚ και πρώτος της πρόεδρος.

Πριν το πέρασμά του στη δημοσιογραφία, εκδίδει το βιβλίο του το 1902 για τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ', με τίτλο «οι ιστορικές σελίδες», με τον οποίο συνδέεται στενά και τον στηρίζει.

Στην οθωμανική διοίκηση κυριαρχούσε ένα σύστημα βασισμένο στα «μιλέτ» αναγνωρίζοντας ως βάση οργάνωσης των υπόδουλων, όχι την εθνική αλλά την θρησκευτική υπόσταση του πληθυσμού. Ως εκ τούτου το Πατριαρχείο είχε, πέρα από τις θρησκευτικές, **και** διοικητικές, νομικές κι εκπαιδευτικές αρμοδιότητες.

Επικουρική δύναμη του Πατριάρχη αποτελεί η Ιερά Σύνοδος, αλλά και το **Διαρκές Εθνικό Μικτό Συμβούλιο** που πέρα από κληρικούς απαρτιζόταν και από λαϊκούς, εκλεγμένους από την ομογένεια.

Στις σφοδρές συγκρούσεις που ακολούθησαν μεταξύ λαϊκών και κληρικών για τη λήψη των αποφάσεων, ο Ιωακείμ Γ' έρχεται σε ρήξη με την αυταρχική εξουσία Μητροπολιτών.

Ο Κ. Σπανούδης παίρνει θέση ανοιχτά, στηρίζοντας τον μεταρρυθμιστή Πατριάρχη!

Το 1904 είναι διευθυντής στην εφημερίδα " Πρόοδος ", τα εκδοτικά δικαιώματα της οποίας αποκτά ο αδερφός του Υπάτιος Σπανούδης.

Αποτελούσε καθημερινή πρωινή εφημερίδα των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, 4 μεγάλων σελίδων με κύριο άρθρο στο πρωτοσέλιδο του Κ.Σ.

Με τα άρθρα του παίρνει θέση στα οξυμένα πολιτικά και όχι μόνο, πάθη της εποχής, δε χαϊδεύει αυτιά, δεν κρατάει ίσες αποστάσεις.

Επιδιώκει να είναι χρήσιμος και όχι αρεστός κι ως εκ τούτου από αρκετούς κύκλους, όχι μόνο οθωμανικούς, στοχοποιείται. Σε πολλά της φύλλα η εφημερίδα λογοκρίνεται.

Στο μεταξύ, ξεσπάει η σφοδρή σύγκρουση για το γλωσσικό ζήτημα και στην Πόλη. Η Πρόοδος παρέχει διακριτική στήριξη στους δημοτικιστές οι οποίοι δημιουργούν ένα δίκτυο στο οποίο συμμετέχει κι ο ίδιος και η σύζυγος του Σοφία.

Στα πολιτικά δρώμενα, ευθέως, επίσης, τάσσεται στο πλευρό του Ελευθέριου Βενιζέλου και τον στηρίζει και μέσω της εφημερίδας του, με όλες του τις δυνάμεις.

Ο στόχος του ήταν πάντα ξεκάθαρος: Η στήριξη των δικαιών της ελληνικής ομογένειας, όταν μάλιστα το 1908, στην περιφέρεια Κων/πόλης κατοικούσαν 364.000 Έλληνες εκ των οποίων οι 65000 είχαν ελληνική υπηκοότητα.

Συμμετέχει ενεργά, αναλαμβάνοντας και θεσμικό ρόλο **(1906)**, στον Ελληνικό Φιλολογικό Σύλλογο Κων/πολης, με τον οποίο ο ελληνισμός αποκτά ένα σημαντικό φορέα κοσμικής εκπαίδευσης. Στον Σύλλογο επικρατεί ξεκάθαρα η Βενιζελική ιδεολογία.

Στην Πόλη με πρωτοβουλία επιφανών στοιχείων της ομογένειας τον Οκτώβρη του 1909 εγκαινιάζεται **η Εθνική Σχολή Γλωσσών και Εμπορίου.** Μέλος της εφορείας της σχολής αναλαμβάνει και ο Κ.Σ.

Συμμετέχει και στην Ελληνική Πολιτική Οργάνωση Κων/πολης, όντας από τους πρώτους μύστες της, που δραστηριοποιούνταν με πλήρη μυστικότητα έχοντας ως νόμιμο εκφραστή τον Συνταγματικό Πολιτικό Σύνδεσμο.

Πρωτεργάτης της Οργάνωσης ήταν ο Ίων Δραγούμης με τον οποίο αρχικά ο Κ.Σ. είχε στενή συνεργασία, πριν συμπλεύσει τελικά με τους στρατηγικούς στόχους του Ελ. Βενιζέλου.

Ο σύνδεσμος αποπνέει την οικουμενική αντίληψη της ισότιμης συνύπαρξης των εθνών εντός του πλαισίου της οθωμανικής διοίκησης ώστε να αντιμετωπιστεί ο κοινός κίνδυνος των Βουλγάρων, ιδιαίτερα στη Μακεδονία.

Η Οργάνωση διαλύθηκε το 1912, άλλωστε ο Α Βαλκανικός Πόλεμος την ακύρωσε επί της αρχής.

Το 1912 οι Νεότουρκοι πιέζουν τις μειονότητες κι εκκινούν διώξεις. Αποφασίζουν και την **απέλαση του Κ.Σ.** με πρόσχημα την ελληνική του υπηκοότητα αλλά επί της ουσίας ενοχλούνται από την πένα του.

Σε πρωτοσέλιδα άρθρα του ο Κ.Σ. ασκεί δριμυία κριτική στην οθωμανική διοίκηση, στηρίζει τους ομογενείς μας στα συλλαλητήριά τους, αναδημοσιεύει καυστικά αντιτουρκικά σχόλια ξένων εφημερίδων.

Όταν η απέλαση αίρεται τον ίδιο χρόνο, επιστρέφει στην Πόλη.

Τον Οκτωβρίου του 1912 αρχίζει ο **Α΄ Βαλκανικός πόλεμος**. Μοιραία λοιπόν εντείνονται οι διώξεις κατά των Ελλήνων στα εδάφη της Αυτοκρατορίας. **Έτσι, για δεύτερη φορά απελαύνεται η οικογένεια Σπανούδη.**

Το 1921, μάλιστα, ο ίδιος φυλακίζεται.

Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος έληξε με την υπογραφή της Συνθήκης του Λονδίνου (Μάιος 1913)

Τον Ιούνιο του 1913 ξεσπά ο **Β Βαλκανικός Πόλεμος**. Αντίπαλος αυτή τη φορά είναι η Βουλγαρία. Οι ωμότητες που έπρατταν οι **Βούλγαροι σε Μακεδονία και Θράκη**, οδηγεί την **ελληνική βουλή να συγκροτήσει μια 10μελή επιτροπή**, μέλος της είναι κι ο Κ.Σ., που θα συνόδευε τον ελληνικό στρατό και θα την ενημέρωνε για τα γεγονότα.

Ο Β' Βαλκανικός Πόλεμος έληξε με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (Αύγουστο του 1913)

Το 1914 ιδρύεται στην Πόλη Σύνδεσμος Ελλήνων Συντακτών στον οποίο συμμετέχει κι ο Κ.Σ.

Την ίδια χρονιά ξεσπά και ο Μεγάλος Πόλεμος. Ο Α.Π.Π.

Ο Εθνικός Διχασμός στην Ελλάδα την ίδια περίοδο λαμβάνει εκρηκτικές διαστάσεις.

Ο Ελ. Βενιζέλος συγκροτεί κυβέρνηση Εθνικής Άμυνας στην Θεσ/νικη και εντάσσει την Ελλάδα στον Α.Π.Π. στο πλευρό της ANTANT, ενώ με τα γνωστά γεγονότα των Αθηνών (Νοεμβριανά, ναυτικός αποκλεισμός) οι Σύμμαχοι συμβάλλουν στην έξωση του Κωνσταντίνου Α από τη χώρα.

Με την ανακοπή του Μούδρου (Οκτώβρης 1918) οι Σύμμαχοι αναλαμβάνουν τον έλεγχο της Πόλης και των Στενών.

Η σημαντικότερη ίσως στιγμή του Κ.Σ. στον διπλωματικό στίβο είναι η συμμετοχή του **το 1919 στην Ελληνική Αντιπροσωπεία στη Διάσκεψη Ειρήνης των Βερσαλλιών που άρχισε τις εργασίες στις 18 Γενάρη.**

Ο Κ.Σ. Εκλέγεται μέλος του 7μελούς Εθνικού Συμβουλίου των Αλύτρωτων Ελλήνων κι ενόψει της επικείμενης Διάσκεψης Ειρήνης συγκαλείται στις 5 Νοέμβρη στο Παρίσι **Συνέδριο** των Αλύτρωτων Ελλήνων που με ψήφισμά τους διεκδικούν την ένωση με την μητέρα Ελλάδα.

Παράλληλα, **περιοδεύει στο Λονδίνο, στο Παρίσι, στις ΗΠΑ** για να κινητοποιήσει την ομογένεια ενόψει της Διάσκεψης των Βερσαλλιών.

Στη διάσκεψη πήραν μέρος τα 27 κράτη που ανήκαν στο στρατόπεδο των νικητών.

Στις **28 Ιούνη 1919**, στα ανάκτορα των Βερσαλλιών, οι αντιπρόσωποι της νικημένης Γερμανίας υπογράφουν το κείμενο της **«Συνθήκης των Βερσαλλιών»**.

Με τη Συνθήκη των Σεβρών, απότοκο των Βερσαλλιών (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 2020) η Ελλάδα είναι εδαφικά κερδισμένη παρά τη μικρή συμμετοχή της στον Α.Π.Π., αλλά και το πλαίσιο ανταγωνιστικών διεκδικήσεων από άλλους συμμάχους της (Ιταλία).

Η Κωνσταντινούπολη και τα Στενά θα αποτέλεσαν ουδέτερη ζώνη υπό τον έλεγχο συμμαχικής επιτροπής.

Η συνθήκη αυτή ωστόσο ακυρώθηκε στην πράξη.

1η Νοεμβρίου του 1920, διεξήχθησαν, ίσως, **οι κρισιμότερες εκλογές** στη νεότερη ιστορία μας που κατέγραψαν ήττα του Ελευθερίου Βενιζέλου και την αποχώρησή του από την πρωθυπουργία.

Νικά ο συνασπισμός των αντιβενιζελικών, η «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις», με πρωθυπουργό, αρχικά, τον Δημήτριο Ράλλη.

Οι εκλογές αυτές, σε συνδυασμό και με την επακόλουθη επιστροφή του Βασιλιά Κωνσταντίνου, αποτέλεσαν προάγγελο της τραγικής εξέλιξης της Μικρασιατικής Εκστρατείας.

Στις 9-11-1920, εννιά ημέρες μετά την ήττα των Φιλελευθέρων, λαμβάνει χώρα συγκέντρωση αντιπροσώπων, Κοινοτήτων, πολιτικών οργανώσεων, σωματείων και συντεχνιών στον Ελληνικό Φιλολογικό Σύλλογο.

Εκλέγεται 12μελής " Επιτροπή Εθνικής Αμύνης ", μεταξύ των οποίων και ο Σπανούδης και **προετοιμάζουν Ψήφισμα** το οποίο θα αποσταλεί στον Βενιζέλο.

Συναντά ως **μέλος 3μελούς επιτροπής** τον Βενιζέλο στη Νίκαια της Γαλλίας όπου διαμένει.

Σταδιακά η Οργάνωση στελεχώθηκε από στρατιωτικούς που κατέφυγαν στην Πόλη μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου.

Ενώ τα μαύρα σύννεφα πυκνώνουν στο Μικρασιατικό Μέτωπο, **οι Αμυνίτες της Πόλης αποστέλλουν στη Σμύρνη (Δεκέμβριος 1921 και Φεβρουάριος 1922) τον ιατρό Γιάγκο Σιώτη με πρόταση προς τον Αρχιστράτηγο Παπούλα για τη διενέργεια αυτονομιακού κινήματος**, ώστε ο αγώνας να λάβει άλλο χαρακτήρα κι έτσι να έχει τη στήριξη των Ευρωπαίων και των Αμερικανών.

Η κυβέρνηση της Αθήνας απαντά αρνητικά.

Είγε προηγηθεί από τον αυτοεξόριστο Βενιζέλο, Δεκέμβρη του 1921 **επιστολή στον σερ Τζων Σταυρίδη** (πρώην Γενικό Πρόξενο και φίλο του Λόιντ Τζωρτζ) στο Λονδίνο ζητώντας να φέρει σε επικοινωνία με τον **Λόιντ Τζωρτζ** τους τρεις Κωνσταντινουπολίτες (Σπανούδη- Γ.Σταυρίδη- Ιασωνίδη) για να προωθήσουν στην Αγγλία την αναγκαιότητα να επιτρέψουν μια αυτόνομη δράση του Ελληνισμού στην Τουρκία ώστε να προληφθεί η καταστροφή.

Τον Μάρτιο του 1921, ο Κ.Σ. συμμετέχει στην εκδήλωση του Παγκοσμίου συνδέσμου περί φιλίας του κόσμου διά των Εκκλησιών, στο Λονδίνο, εκπροσωπώντας παράλληλα Πατριαρχείο και Άμυνα, προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα του ελληνισμού της Μικρασίας, λίγο πριν την κατάρρευση του μετώπου.

Με την κατάρρευση του Μετώπου, την ανακωχή των Μουδανιών τον Οκτώβρη του 1922, η οικογένεια Σπανούδη ήταν αναγκασμένη να καταφύγει, τέλη του 1922, στην Αθήνα.

Ο Κ.Σ. πριν αποχωρήσει, παραχωρεί την περιουσία του στο Μετόχι του Φαναρίου.

Οι δράσεις του βέβαια για τον ελληνισμό, την ομογένεια και τους πρόσφυγες δεν σταματούν ποτέ. Αυτός ήταν άλλωστε ο Κ.Σ.

Αγνός, ιδεολόγος, μαχητικός, δραστήριος πατριώτης, έντιμος, συνεπής...

Ένας Κωνσταντινουπολίτης Έλληνας με το Έψιλον ΚΕΦΑΛΑΙΟ!

Υ.Γ. Η άντληση ιστορικών στοιχείων βασίστηκε στο σύγγραμμα του Κυριάκου Χήνα: «Κωνσταντίνος Σπανούδης, η πυρακτωμένη ρομφαία του Αλύτρωτου Ελληνισμού»

Δημήτρης Σακελλάρης, εκπαιδευτικός, μέλος της Κ.Ε.
ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ